

Riigi tegevus toidu ohutuse tagamisel

Peakontrolör Ines Metsalu-Nurminen
Auditijuht Airi Andresson
Vanemaudiitor Maidu Lääne
Audiitor Sigrid Rajangu

Riigikogu riigieelarve kontrolli erikomisjon

6.6.2019

Riigikontroll uuris järgmist:

- * kas ametkonnad on toiduga seotud riskid välja selgitanud;
- * kuidas nad infot koguvad ja kasutavad;
- * kas inimesteni jõuab õige ja piisav info taimses toidus sisalduvate kemikaalijääkide kohta ning sellega seotud ohtude kohta.

Auditi fookuses oli taimekaitsevahend taimses toidus

TEKE TOIDU ESMATOOTMISES

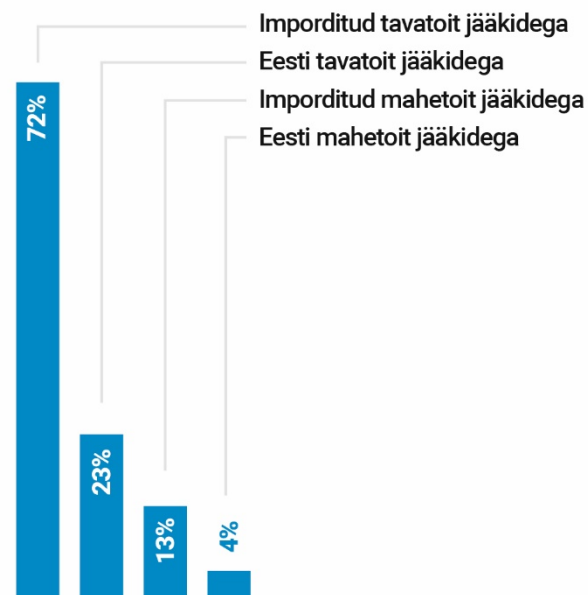
Kasvuhormoonid
Antibiootikumid ja
teised ravimid
Parasiiditõrjevahendid
Mikrobioloogilised
haigustekitajad
Dioksiinid* ja PCBd**
Raskmetallid
Pestitsiidid
ja muud

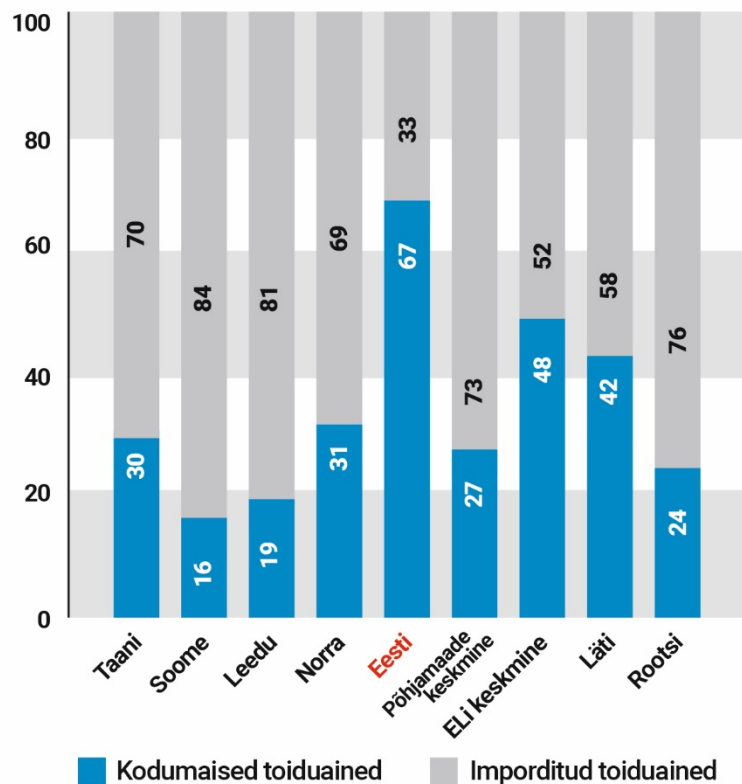
Pestitsiidid (1383 erinevat
toimeainet), sh
• insektitsiidid
• herbitsiidid
• fungitsiidid
• biotsiidid
• kasvuregulaatorid
Mineraalväetised
Mükotoksiinid
PAHid***
ja muud

TEKE TOIDUAINE- TÖÖSTUSES

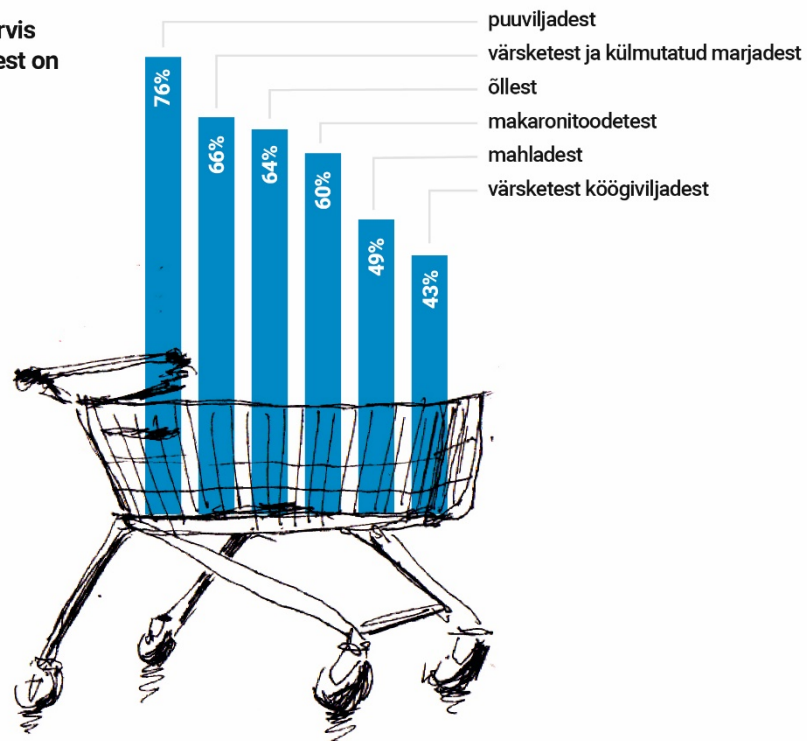
PAHid
Ftalaadid****
Akrüülamiid*****
Mikrobioloogilised haigustekitajad
Füüsilised ohtlikud objektid (nt klaasikillud,
metallitükid ja muud)
Pakenditest pärinevad kahjulikud ained
ja muud

Infot toidu kohta ei koguta Eesti inimese toidukorvist lähtudes

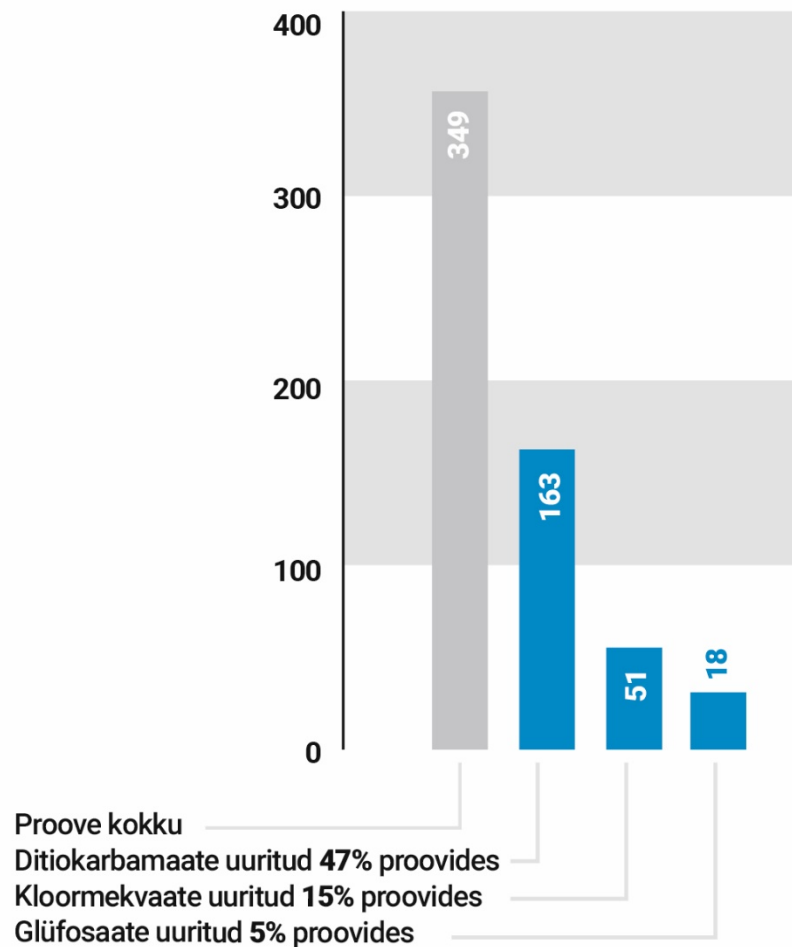
Eestlase toidukorvis olevatest toodetest on tõenäoliselt imporditud kuni:

*** Ei analüüsita aineid, mille kohta on teada, et neid toidu kasvatamisel kasutatakse.**

*** Infot ei koguta kõikide kemikaalide kohta, mida Eesti laborid tuvastada suudavad.**

*** Tulemusi üldistatakse kõikide toiduainete kohta.**

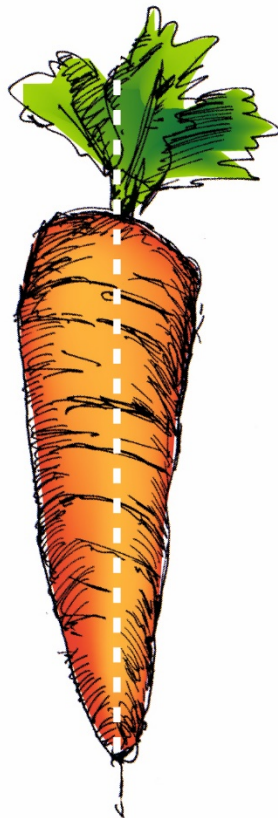

Eestis kasvatatud toidu puhtuse kohta infot süstemaatiliselt ei koguta

PMA jaoks on porgand TAIM

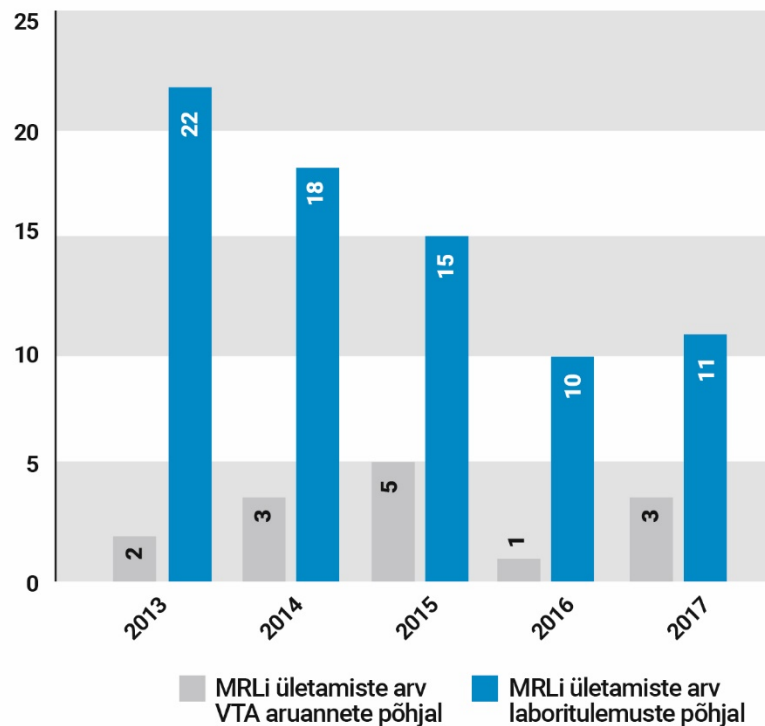
Amet tegeleb **taimetervise** tagamisega. Küsimusele, kas Eesti toit on puhtamaks muutunud, vastust ei saa, sest amet ei pea toiduohutuse valdkonda enda kohustuseks ega kogu sellekohast infot.

VTA jaoks on porgand TOIT

Amet tegeleb **toiduohutuse** tagamisega. Küsimusele, kas Eesti toit on puhtamaks muutunud, vastust ei saa, sest amet ei vastuta Eesti toidu kasvatamise eest ega saa seetõttu infot selle kohta koguda.

Andmeid esitletakse viisil, mis näitab toitu puhtamana, kui see tegelikult on

Laboritulemustest lahutatakse maha 50% (nn laiendatud mõõtemääramatus) ning võrreldakse tulemusi seejärel kehtestatud piirnormidega.

Tarbijate eksitamine.

Oluline taustteave – vahet peab tegema ohutusel ja nõuetele vastavusel

KEMIKAALI OHUTUSE
MÄÄRA VÄLJENDAB

ADI

(*accepted daily intake*) ehk lubatud kemikaalikogus, mis tohib ööpäevas organismi sattuda.

ARfD

(*acute reference dose*) ehk lubatud ühekordne kemikaalikogus, mis võib organismi sattuda.

Iga kemikaali kohta on määratud kindel kogus, mis tohib inimese kehakaalu arvestades organismi sattuda.

HEA PÕLLUMAJANDUSTAVA
JÄRGIMISE JA TOIDU JURIIDILISE
NÕUETEKOHASUSE
NÄITAJA ON

MRL

(*maximum residue level*) ehk maksimaalne lubatud kemikaalikogus toiduaines.

Igale toiduaine ja kemikaali kombinatsioonile on seatud piirnorm, kui palju tohib kemikaalijääki toiduaines olla.

Toidus sisalduvatest kemikaalidest tulenevaid riske Eestis ei hinnata ja inimestele antakse põhjendamata kindlus toidu ohutuse kohta

- Veterinaar- ja Toiduamet keskendub praegu ainult toiduainetes taimekaitsevahendite jääkide lubatud maksimumkoguse tuvastamisele ehk juriidilistele nõuetele vastavuse hindamisele. Amet ei tegele ohutuse hindamisega (ADI ja ARfD).
- Maaeluministeeriumil ei ole infot, mis seostaks Eesti inimeste toitumisharjumusi toidus sisalduvate taimekaitsevahendite jääkidega ja nendest tulenevate terviseprobleemidega. Eraldi tähelepanu vajaksid tundlikumad rühmad, näiteks rasedad, väikelapsed.

**Normi piires
taimekaitsevahendite jäägid
toidus inimese tervist ei kahjusta**

Toidus on erinevate taimekaitsevahendite jääkide esinemine teatud kogustes lubatud ning kui toit sisaldab taimekaitsevahendite jääke piirnormides, siis on tegemist ohutu toiduga.

Väljavõte Maaeluministeeriumi ajaveebist

Olulisemad soovitused

- Tuvastada, millistest taimekaitsevahendite jääkidest on inimesed enim ohustatud, ning tagada, et analüüsitaks seda toitu, mida tarbitakse kõige rohkem ning mille kasvatamisel on kasutatud enim taimekaitsevahendeid.
- Koguda infot selle kohta, millistel taimedel ja kui suures koguses taimekaitsevahendeid ja väetisi kasutatakse. See aitaks leida võimalikke rikkumisi ning kavandada riskipõhisemat järelevalvet.
- Parandada avalikkuse teavitamist toidus leitud taimekaitsevahendite jääkidest ning võimalikest terviseriskidest, sh esitada analüüside andmed arusaadavalt ja üheselt mõistetavalt. Avalikustada analüüside andmed selliselt, et tarbija saaks toidu tarbimisel teha teadlikke valikuid. Tulemuste esitamisel lähtuda tegelikest laboritulemustest.